

راهبردهای اجرایی با هدف کاهش اثرات بلایای طبیعی بخش دوم

۱۱- در یک دید فرا بخشی و منطقه‌ای با توجه به ابعاد اقتصادی و اجتماعی ناشی از وقوع حوادث طبیعی و به خصوص زلزله در شهرهای کشور می‌بایست راه‌های ارتباطی به شهرهای بزرگ تقویت، و امکان دسترسی سریعتر و مطمئن تر جهت امداد رسانی در هنگام وقوع بحران از سایر مناطق پیرامونی تسهیل شود.

۱۲- الگوی کنونی مکان‌گزینی مرکزهای مسکونی و خدماتی و سایر کاربری‌های شهری با توجه به شکل‌گیری شهرهای کشور در ادوار مختلف تاریخی و عدم نظارت صحیح و کامل بر ساخت و سازهای شهری باعث تشدید اثر پذیری این شهرها در برابر بلایای طبیعی شده است. از این رو لازم است مرکزهای حساس و آسیب‌پذیر شهر مانند پالایشگاه‌ها، نیروگاه‌ها، زیرساختهای شهری مانند آب، برق، تلفن، گاز، بیمارستان‌ها و غیره به صورتی صحیح مکان‌یابی و با رعایت اصول و ضوابط مهندسی ساخت و ساز اجرا شوند تا در این صورت، شاهد مقاومت و مصونیت هر چه بیشتر شهر در برابر بلایای طبیعی باشیم، چراکه اصل همجواری کاربری‌های شهری همواره نقش بسیار مهمی در کاهش یا تشدید اثرات بلایای طبیعی دارد.

۱۳- باید برنامه‌ریزی خاصی برای طبقه‌های اجتماعی موجود در جامعه به خصوص اقشار آسیب‌پذیر در جامعه شهری کشور (کم درآمدها، زاغه نشین‌ها) صورت گیرد. این خود می‌تواند نقش موثری در کاهش آسیب پذیری شهر در برابر بلایای طبیعی داشته باشد چرا که این بخش‌ها علی‌رغم داشتن جمعیت متراکم از مقاومت و مصونیت کمی در برابر حوادث طبیعی برخوردار هستند.

۱۴- آنچه مسلم است، آموزش و اجرای برنامه‌های آموزشی در زمان آرامش، نقش موثری در کاستن خسارت و تلفات احتمالی بلایای طبیعی دارد. اجرای برنامه‌های آموزشی از طریق رسانه‌های گروهی تهیه خبرنامه، بروشورها، نصب پیام‌های ایمنی در تابلوهای تبلیغاتی و غیره در زمینه آموزش پیش از وقوع بلایای طبیعی، هنگام وقوع اینگونه بلایا و پس از آن می‌توانند نقش موثری در ارتقای آگاهی عمومی نسبت به بلایای طبیعی و کاهش آسیب‌های آن داشته باشد. در این خصوص شهرداری‌های کشور می‌تواند با نصب پیام‌های ایمنی و آموزشی در قالب بروشورها و نصب در تابلوهای تبلیغاتی و یا صداوسیما با پخش برنامه‌های آموزشی نقش مهمی در این زمینه داشته باشند.

۱۵- بررسی کامل وضعیت فیزیوگرافی حوضه‌های آبریز مشرف به شهرهای کشور و اندازه‌گیری و تخمین حداکثر دبی و جریان عبوری رودخانه‌ها و مسیل‌های شهر الزامی است.

۱۶- تکیه بر روش‌های علمی و استفاده از آمار و ارقام در مورد سیلاب، کمک موثری به کاهش آسیب پذیری شهر در برابر سیل و افزایش مصونیت شهر می‌کند. از این رو می‌بایست تعداد ایستگاه‌های هیدرومتری جهت برآورد هر چه دقیق‌تر آمار سیلاب‌های عبوری افزایش یابد.

۱۷- بررسی سوابق سیل‌خیزی گستره شهرهای کشور و هر یک از حوضه‌های آبریز مشرف به این شهرها الزامی است.

- ۱۸- مطالعه و شناخت دوره‌های بازگشت وقوع سیلاب و حداکثر دبی سیلاب محتمل.
- ۱۹- بررسی وضعیت پوشش گیاهی موجود در حوضه‌های آبریز کشور و انجام عملیات آب‌خیزداری در جهت کاهش سیل‌خیزی و میزان فرسایش در حوضه.
- ۲۰- یکی از معضله‌های مهم جریان‌های عبوری و سیلاب‌ها از شهرهایی مثل شیراز، اصفهان و... میزان رسوباتی است که توسط این جریان‌ها حمل می‌شود و هزینه زیادی را برای شهرداری جهت پاک‌سازی و لایروبی دربردارد. از اینرو مطالعه تعیین میزان رسوب‌گذاری رودخانه‌ها و مسیل‌ها و بررسی امکان لایروبی آنها و فراهم نمودن تسهیلات و امکانات لازم برای این امر می‌تواند نقش موثری در افزایش سرعت جریان عبوری سیلاب داشته باشد.
- ۲۱- یکی از موارد مهمی که در حوضه‌های آبریز مشرف به شهرهای کشور و مسیل‌های عبور سیلاب مشاهده می‌شود، دست‌اندازی و تعرض به حریم رودخانه‌ها و مسیل‌هاست. می‌بایست حریم هر یک از مسیل‌های عبوری از شهر مشخص شود و ضوابط و قوانین لازم به همراه نظارت و ضمانت اجرایی جهت رعایت این حریم‌ها تعیین و تصویب شود.
- ۲۲- تعیین حریم ایمنی جهت ساخت و سازهای شهری و جلوگیری از گسترش این ساخت و سازها به حریم رودخانه‌ها (ضامن اجرای این مورد نظارت و معین سازمان مسئول این امر و ضمانت اجرایی قوانین مصوبه می‌باشد).
- ۲۳- فقدان ضوابط و استانداردهای معماری و شهرسازی در رابطه با مخاطرات سیلاب در شهرهای کشور معضل مهمی است. تدوین چنین ضوابطی با هدف کاهش آسیب‌پذیری می‌تواند به مصونیت هر چه بیشتر شهرهای کشور انجامد.
- ۲۴- توجه به مدیریت مشارکتی مردم از طریق سازمان‌ها و نهادهای مردمی موجود، مانند نیروی مقاومت بسیج و جمعیت‌های دانش‌آموزی هلال احمر و آموزش این نیروها به منظور تشکیل گروه‌های داوطلب جهت انجام فعالیت‌های امدادی در هنگام وقوع سیل و زلزله و سایر بلایای طبیعی امری ضروری و اقدامی مناسب پیرامون استفاده از توان‌های بالقوه مردمی در خصوص بلایای طبیعی است.
- ۲۵- انجام اقدام‌های لازم مانند سیل‌بند، کانال‌کشیها و غیره از سوی شهرداری با توجه به وظیفه قانونی آن، موجود در بند ۱۴ ماده ۵۵ قانون شهرداری.
- ۲۶- افزایش تعداد ایستگاه‌های امداد و نجات آتش‌نشانی و تجهیز آنها به امکانات و تجهیزات لازم به منظور افزایش جمعیت تحت پوشش خدمات ایمنی و آتش‌نشانی و فراهم کردن شرایطی جهت انجام فعالیت‌های امداد و نجات و اطفای حریق در هنگام وقوع بلایای طبیعی.

